

Nr 773

Av herr Gorthon m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 159, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 940 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 159 föreslås vissa ändringar i förordningen om investeringsfonder för konjunkturutjämning, som innebär en betänklig försämring för rederiföretagen. Sålunda skall bland annat rederiföretag, enligt uttalande av departementschefen på sid. 124 i propositionen, fortsättningsvis äga endast begränsade möjligheter att taga i anspråk fond för investeringar i fartyg. Endast då särskilda omständigheter föreligger i det enskilda fallet, skall sådan fond få utnyttjas till annat än maskinanskaffningar, som har samband med byggande. Enligt förtydligande i propositionen avses med detta uttryck dels fasta maskiner och andra till byggnad hörande inventarier, dels maskinanskaffning i samband med nyetablering och utvidgning av verksamheten. Den sålunda föreslagna begränsningen har icke kommit till uttryck i författningstexten.

Ett accepterande av departementschefens uttalande i sistnämnda hänseende skulle lända till nackdel för vissa svenska rederier, vilka därigenom i praktiken berövas nu existerande möjlighet till förtidsavskrivningar i form av avsättning till investeringsfond. Den av departementschefen förordade begränsningen berör visserligen ej avsättning till sådan fond i och för sig, men därest fondens framtida användning begränsas på föreslaget sätt, kommer rederierna givetvis att förlora intresset för dylika avsättningar. En sådan återhållsamhet kan antagas komma att inverka oförmånligt på bland annat de svenska varvens framtida sysselsättning, och ett avståndstagande från detta uttalande är därför befogat.

Sjöfartsnäringsen är för närvarande inne i en omställningsperiod. Jäm- sides med den omskrivna övergången till större fartygsenheter pågår intensiva forskningar och experiment i fråga om bland annat lasthanteringsmetoder, partiell automation av manöverorgan m. m. samt alltmer långtgående specialisering av tonnage. Samtidigt som svenska redare tvingas att av konkurrensskäl ställa moderna och tekniskt fullvärdiga fartyg till förfogande för avlastare i alla delar av världen, medför den pågående tekniska strukturomvandlingen att ett nybyggt fartyg snabbt kan bli mindre effektivt

och konkurrenskraftigt än man haft anledning förmoda vid dess insättande i trafik. Det finns exempel på att svenska rederier på grund av sistnämnda omständighet nu underlåter att placera nybeställningar trots gynnsamma priser. Man föredrager att hålla sig avvaktande för att få en klarare bild av den pågående strukturförändringen och dess ekonomiska konsekvenser för driften av olika fartygstyper.

Denna återhållsamhet i fråga om nyinvesteringar torde också förstärkas av rådande världsöverskott på tonnage. Det bör här nämnas att man vid de internationella överläggningar, som på senare tid förekommit mellan redare i syfte att få till stånd rimligare lönsamhetsvillkor för tank- och tramptonnage, även diskuterat möjligheten av att inskränka antalet nybeställningar så att en bättre relation mellan tillgång och efterfrågan på tonnage kan uppnås i framtiden.

Medan således ett flertal faktorer i dagens läge kan verka hämmande på svenska redares benägenhet att investera i nya fartyg, synes också den pågående varvskrisen tala för att icke nu inskränka möjligheten till förtidsavskrivning genom avsättningar till ifrågavarande investeringsfonder. Varvskrisen måste med hänsyn till denna närings betydande överkapacitet beräknas bli långvarig. För de svenska varvens del torde det från sysselsättningssynpunkt vara önskvärt att ha tillgång till den »krisförsäkring», som de svenska rederiernas framtida avsättningar till investeringsfonder för konjunkturutjämning kan komma att utgöra.

Den svenska handelsflottan åtnjuter ej subventioner och önskar ej subventioner. Svenska fartyg konkurrerar på världshaven med fartyg som genom flaggdiskriminering, lastpreferenser och andra subventioner har ett gynnsammare utgångsläge. Vår möjlighet till bibehållen konkurrenskraft i framtiden är beroende av framsynt planering och tekniskt förstklassig och högmodern utrustning. I ett sådant läge förefaller det från de svenska rederiernas och de svenska varvens synpunkt mindre välbetänkt att beskära den trygghet för framtida sysselsättning, som ligger i fortsatt möjlighet till förhandsavskrivning.

Mot denna bakgrund bör rederierna beredas valfrihet att antingen begagna de nya generella reglerna angående extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag eller att göra förtidsavskrivningar i form av avsättningar till fonder för konjunkturutjämning, vilka senare måste få utnyttjas på samma sätt som för närvarande. De två förfaringsätten skulle således för rederinäringens vidkommande kunna tillämpas samtidigt och under helt jämförbara villkor. För uppnående av detta mål erfordras, utöver vad ovan berörts, ett tillägg i 11 § b) i förordningen om investeringsfonder för konjunkturutjämning för uppnående av full kongruens med 1 § i förordningen om extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

1. att riksdagen vid sin behandling av propositionen nr 159 måtte besluta, att 11 § b) i förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning gives följande av investeringsfondsutredningen föreslagna lydelse:

»för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som anskaffats under beskattningsåret och som, såvitt gäller andra tillgångar än transportmedel i internationell trafik, äro avsedda att nyttjas i här i riket bedriven verksamhet, ävensom för kostnader under beskattningsåret för ombyggnad och reparation av fartyg och andra transportmedel;»

2. att riksdagen i samband med ovannämnda ändring måtte göra ett uttalande av innebörd att investeringsfond må tagas i anspråk för fartygsanskaffningar samt för ombyggnad och reparation av fartyg under samma tidsperioder och villkor, som rederiföretag äger rätt åtnjuta de särskilda förmåner i taxeringshänseende, vilka anges i 1 § förordning om extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxering.

Stockholm den 7 maj 1963

Stig Gorthon

Gösta Jacobsson

Jonas Nordenson

Carl S:son Schmidt